

Aan: Het college van burgemeester & wethouders, gemeente Weert

Van: Werkgroep Islamitische begraafplaats Weert

Betreft: Principe verzoek herziening bestemmingsplan voor de realisatie van een Islamitische natuurbegraafplaats in Weert aan de Achterste Singel

Datum: 13 mei 2022

Bijlagen:

1. Demografische onderbouwing
2. Uitgangspunten en randvoorwaarden Islamitische begraafplaats Weert
3. Verkennende schetsontwerp
4. Verkeerskundig advies
5. Brief omwonenden
6. Brief aangrenzende perceeleigenaren
7. Brief uitnodiging informatiebijeenkomst omwonenden en aangrenzende perceeleigenaren

Inleiding

Binnen de Weerter moslimgemeenschap is er al lange tijd een dringende behoefte aan een eigen Islamitische begraafplaats. Deze behoefte is door Corona, waarbij repatriëring naar land van herkomst niet altijd mogelijk was, sterk toegenomen. Verder neemt de binding met Nederland steeds meer toe bij inwoners met een migratie- en moslimachtergrond. De beschikking over een eigen begraafplaats stelt moslims in de gemeente Weert in de gelegenheid om in hun eigen gemeente te worden begraven. Voorts kan daarbij, binnen de wettelijke mogelijkheden, zelf invulling worden gegeven aan (Islamitische) regelgeving, de uitoefening van rituelen en de religieuze noodzaak van een niet onderbroken eeuwigdurende grafrust. De moslimgemeenschap in Weert bestaat oorspronkelijk uit een overwegend Marokkaanse en Turkse gemeenschap welke toeneemt door natuurlijke groei. Naast de gemeenschap groeit het aantal moslims in Weert e.o. door toename van het aantal bekeerde Nederlanders, een sterk groeiende Somalische (moslim)gemeenschap in de omgeving, maar ook door de toename van vluchtelingen uit Islamitische landen die hier een toekomst opbouwen. In bijlage 1 vind u de demografische onderbouwing met betrekking tot veroudering en vergrijzing van de Weerter bevolking.

De gemeente Weert kent nu op de gemeentelijke begraafplaats een aparte plek voor moslims. Op deze plek geldt geen eeuwigdurende grafrust, waardoor het niet strookt met de Islamitische basisprincipes.

Organisatie: volledige regie bij de moskeebesturen

Het initiatief komt vanuit de moslimgemeenschap in Weert. De twee Marokkaanse moskeeën in Weert hebben de krachten gebundeld en het initiatief genomen om deze behoefte van de moslimgemeenschap te verwezenlijken. De twee betrokken moskeeën in Weert zijn:

- Moskee Al Mohsinine – Sutjensstraat 6, te Weert
- Stichting Islamitische Moskee Weert (moskee Nahda) - Charitasstraat 4, te Weert

Vanuit deze moskeebesturen is een werkgroep in het leven geroepen, die de namens bovengenoemde moskeebesturen opdracht heeft gekregen om realisatie van de Islamitische begraafplaats te bewerkstelligen. De werkgroep Islamitische Begraafplaats Weert bestaat enerzijds uit een aantal afgevaardigden van de twee moskeebesturen en anderzijds uit vrijwilligers. De moskeebesturen hebben beleid en kaders opgesteld en behouden hier het eigenaarschap en mandaat op. De moskeebesturen behouden daarmee volledig regie over de inrichting, exploitatie en doorontwikkeling van de begraafplaats. De twee moskeebesturen borgen hiermee ook de continuïteit van de begraafplaats.

Volledige autonomie en eigenaarschap

Als werkgroep hebben we de opties verkend om aan te sluiten bij andere bijzondere begraafplaatsinitiatieven in Weert met als uitgangspunt dat de Islamitische basisprincipes kunnen worden geborgd, nu en in de toekomst. De verschillen bleken te groot en af te wijken van de uitgangspunten die vanuit islamitische geloofsovertuiging gelden. Moslims dienen bij elkaar begraven te zijn. Bij een natuurbegraafplaats kan een inwoner, los van religie, een plekje kiezen. Een gebied apart voor moslims afkaderen was niet mogelijk vanuit het principe dat iedereen vrij is om te kiezen waar die wil worden begraven. Verder geldt ook dat eeuwig grafrust van cruciaal belang is en blijft. Om dit goed geborgd te houden, achten we autonomie en volledig eigenaarschap van de grond als uitgangspunt. Doordat de twee moskeebesturen te allen tijde regie blijven behouden wordt dit geborgd. Zolang het stuk in eigendom is van een andere initiatiefnemer, blijft er een bepaalde afhankelijkheid met betrekking tot invulling van diens toekomstige plannen met als gevolg een basisprincipes vanuit de Islam, zoals eeuwig grafrust en begraven richting Mekka, worden losgelaten.

Kernboodschap

De moslimgemeenschap in Weert de mogelijkheid bieden om in Weert volgens Islamitische rituelen en basisprincipes begraven te worden.

De kernboodschap is dan ook als volgt omschreven:

De roep om een Islamitische begraafplaats in de regio wordt steeds groter en urgenter. Voorheen werd er veelal gekozen om bij overlijden begraven te worden in het land van herkomst. Echter heeft de jonge generatie minder banden met het land van herkomst. Zij hebben een sterke sociale en emotionele binding met Nederland en willen om die reden hier begraven worden. De coronapandemie, met alle reisbeperkingen van dien, heeft dit proces nog verder versneld. Binnen Nederland is er een aantal Islamitische begraafplaatsen opgericht waarbij de toeloop dusdanig hoog is dat er nu al capaciteitsproblemen lijken te ontstaan. Het is de bedoeling dat de Islamitische gemeenschap deze grond zal kopen en beheren. De twee Marokkaanse moskeeën in Weert hebben de krachten gebundeld en het initiatief genomen om deze behoefte van de moslimgemeenschap te verwezenlijken.

Juridisch kader

Het juridisch kader wordt met name gevormd door de Wet op de lijkbezorging (verder aangeduid als: Wlb). De wetgever kent twee soorten begraafplaatsen: gemeentelijke begraafplaatsen en 'bijzondere' begraafplaatsen. Een bijzondere begraafplaats wordt gerealiseerd en in stand gehouden door een kerkgenootschap of door een privaatrechtelijke rechtspersoon of door een natuurlijk persoon. Van deze drie heeft (alleen) een kerkgenootschap van oudsher het wettelijk recht op een bijzondere begraafplaats, of meer specifiek: het recht op een kerkelijke begraafplaats.

De gemeente kan wettelijk geen bijzondere begraafplaats realiseren en/of beheren. Vanwege de tekstuele omvang van de meest relevante wetsartikelen en een toelichting daarop, zijn deze opgenomen in de Bijlage Wetsartikelen en toelichting Wet op de lijkbezorging.

Het is de bevoegdheid van de raad om de grond aan te wijzen voor het aanleggen (of uitbreiden) van bijzondere begraafplaatsen (artikel 40, lid 1, van de Wlb). Het college gaat er daarom vanuit dat het besluiten op verzoeken om grond aan te wijzen voor een bijzondere (kerkelijke) begraafplaats een raadsbevoegdheid is. Dit betekent dat de gemeente feitelijk vooral in een bestemmingsplanwijziging medewerking moet verlenen.

Argumenten voor

- De binding met Nederland, met name bij de jongere generatie binnen de moslimgemeenschap. Hiermee neemt de behoefte toe om in Nederland begraven te worden in plaats van in het (oorspronkelijke) land van herkomst. De huidige generatie is hier geboren en heeft geen binding meer met het land waar hun (groot)ouders geboren zijn.
- Een plek voor de Weerter moslimgemeenschap in het geval zich een pandemie voordoet, zoals Corona, waarbij repatriëring naar land van herkomst niet mogelijk is. Met een eigen plek kunnen we moslims (lokaal) begraven.
- Toenemend aantal 'nieuwe' moslims in Nederland door vluchtelingen, asielzoekers, bekeerlingen, etc. Dit geldt specifiek ook voor Weert en onderschrijft ook hiermee de stijgende behoefte.
- Toenemende veroudering en vergrijzing in Weert en daarmee de stijgende behoefte onder de moslims binnen deze categorie (zie bijlage 1).
- Inclusie en erkenning. Voor de Weerter moslims die hun steentje bijdragen aan de Weerter samenleving en economie, ook een eigen laatste rustplaats bieden conform de Islamitische basisprincipes in de stad die ze aan het hart ligt, namelijk Weert. Inclusie gebaar en erkenning voor de hardwerkende generaties die Weert ook mee hebben opgebouwd tot wat het nu is.
- Moslims die in Weert komen te overlijden met zeer beperkte financiële middelen en door omstandigheden geen familie in de nabijheid hebben (bijv. vluchtelingen) een waardige laatste rustplaats bieden conform de Islamitische basisprincipes.

Ontwikkellocatie aan de Achterste Singel

Perceel	Perceeloppervlakte	Perceelomtrek
WEE01-Y-112	6.872 m ²	388 m
WEE01-Y-115	3.610 m ²	395 m
WEE01-Y-116	4.133 m ²	256 m
Totaal	14.615 m²	1.039 m

In bijlage 2 zijn de uitgangspunten en randvoorwaarden beschreven voor de totstandkoming, inrichting en uitvoering van de te ontwikkelen begraafplaats.

Een uitgewerkt schetsontwerp, opgesteld door een landschapsarchitect is opgenomen in bijlage 3.

Doorkijk toekomst: in goed overleg gefaseerd in gebruik name en vervullen van de regiofunctie

Globale inschatting is dat in Weert ruim 4000 moslims woonachtig zijn, waarbij de afgelopen jaren er jaarlijks ongeveer 20 sterfgevallen vanuit de Weerter moslimgemeenschap bekend zijn bij de twee moskeeën (Djanazaa gebeden). Op basis van dit aantal is het verkeerskundige advies opgesteld, zie bijlage 4.

Vanwege de verouderingscijfers in de Weerter moslimgemeenschap (bijlage 1), de toenemende behoefte in Nederland begraven te willen worden en de toename van statushouders, vluchtelingen en asielzoekers uit bijv. Syrië, Afghanistan en Irak, is de verwachting dat het aantal sterfgevallen binnen de moslimgemeenschap de komende jaren stijgt. Binnen de Weerter Turkse gemeenschap speelt momenteel de wens voor een lokale Islamitische begraafplaats in mindere mate. De verwachting is wel dat er individuele Weertenaren van Turkse afkomst toch de voorkeur hebben om hier begraven te worden op het moment dat er een islamitische begraafplaats voorhanden is. Voor de langere termijn zal dit aantal ook stijgen.

We achten het verstandig om op termijn een regionale functie voor eeuwigdurend grafrust op basis van Islamitische basisprincipes te vervullen. Hiermee voorkomen we dat er in elke (sub) regio 'het wiel opnieuw moet worden uitgevonden' door zowel initiatiefnemers als gemeenten in de regio. Hiermee voorkomen we ook inefficiënte gebiedsontwikkeling op regionaal niveau. Slim opschalen in het belang voor Weert, maar ook haar regiogemeenten en dito inwoners.

Op basis van bovenstaande is de verwachting dat het aantal van 20 sterfgevallen per jaar op termijn zal toenemen. Gelet op het huidige aantal moslims in Weert kunnen we niet iedereen op voorhand een begraafplek bieden. Om te anticiperen op deze verwachting willen we drie percelen verwerven. Als werkgroep zijn we momenteel bezig met het verzamelen met als doel de drie percelen in één keer aan te kopen en in één keer conform het schetsontwerp in te richten als begraafplaats. Dit houdt in dat we een verzoek indienen voor het herzien van het bestemmingsplan voor de drie percelen, te weten WEE01-Y-112, WEE01-Y-115, WEE01-Y-116.

We willen benadrukken dat we de Islamitische begraafplaats fasegewijs in gebruik willen nemen, waarbij we zoveel mogelijk omwonende willen ontlasten. We gaan hierbij graag in overleg met de gemeente Weert en omwonenden om te komen tot een gedragen invulling hiervan.

Communicatie & participatie bij nieuwe initiatieven

Als werkgroep hechten we veel waarde aan het zorgvuldig en transparant te werk gaan en staan we te allen tijde in goed contact met betrokkenen en belanghebbenden, zoals de moslimgemeenschap, gemeente Weert, (aangrenzende) perceeleigenaren en omwonenden. Voor de moslimgemeenschap zetten we bijv. digitale middelen in voor duidelijke communicatie met betrekking tot voortgang en verwachtingen. Ook worden er in de twee moskeeën inlichtingssessies georganiseerd. We onderhouden intensief contact met de makelaar en hebben een informatiebrief verstuurd aan de perceeleigenaren en twee direct omwonenden. Als werkgroep zijn we te allen tijde bereikbaar voor de omwonenden voor vragen, ideeën en opmerkingen. De verstuurd brief is in bijlage 5 opgenomen. We hebben tot op heden geen reactie vernomen via het opgegeven telefoonnummer als het e-mailadres.

Additioneel hieraan heeft de werkgroep ook een informatiebrief verstuurd aan de aangrenzende perceeleigenaren. Het gaat hierbij om de aangrenzende percelen: 111, 113, 114, 117, 118, 119.

De desbetreffende informatiebrief is toegevoegd als bijlage 6.

Verder organiseert de werkgroep op 21 mei een fysieke informatiebijeenkomst specifiek voor de omwonenden en aangrenzende perceeleigenaren. De uitnodiging hiervan is in bijlage 7 opgenomen.

Inrichting begraafplaats: fundament van duurzaamheid en biodiversiteit

Zowel bij het onderhoud als vervanging van het groen zal worden ingezet om o.a. de gevolgen van klimaatveranderingen te verminderen, maar ook de uitstraling zoveel mogelijk te laten aansluiten op het landelijke gebied. Zo wordt het voeren van steeds meer natuurlijk beheer en onderhoud verder voortgezet en het aandeel biodiverse en insectenvriendelijke beplantingen vergroot. Ook wordt ingezet om bestaande bomen zo lang mogelijk op een gezonde manier te behouden door goed onderhoud en oude bomen opnieuw te beplanten. Een goed onderhouden bomenbestand is van groot belang voor de leefomgeving. Bomen hebben een positief effect op de luchtkwaliteit, beperken temperatuurextremen, dragen bij aan waterbeheer en vormen een schuilplaats en voedselbron voor fauna.

De bestaande paardenstalling wordt gesloopt en er wordt een, qua grootte vergelijkbaar, berging bij de entree gebouwd (naast de parkeerplaats). De verplaatsing is nodig vanwege het realiseren van een noodzakelijke sanitaire voorziening voor bezoekers. Hierdoor kan er eenvoudiger worden aangesloten op de benodigde nutsvoorzieningen zoals de riolering. Verder fungeert deze berging als opslagplaats van onderhoudsmaterialen en -gereedschappen. Bij de (her)plaatsing van de berging wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van duurzame en natuurlijke materialen zoals hout en andere cradle-to-cradle producten.

Participatie en empowerment

Mensen in hun kracht zetten en talenten benutten. Dit is de manier hoe de werkgroep is geformeerd, haar taken verdeelt en als basis fungeert bij het verder realiseren van het initiatief. Zowel bij de totstandkoming als bij de exploitatie van de begraafplaats kan iedereen die zich wil inzetten een bijdrage leveren. We denken ook specifiek aan Weertenaren die een afstand hebben tot de arbeidsmarkt en naar vermogen een bijdrage kunnen en willen leveren. Ook willen we ouderen die in een dagopvang zitten betrekken om zo uit hun isolement te halen en ze een zinvolle dagbesteding kunnen geven en sociale contacten te onderhouden. Qua werkzaamheden kan gedacht worden aan ondersteunende onderhoudswerkzaamheden van de groenvoorziening als begeleiden van toekomstige bezoekers aan de begraafplaats. Graag gaan we op dit ook in gesprek met de gemeente om vanuit de participatiemaatschappij een extra steentje bij te dragen op vlak van social return en tegenprestatie.

Financiële consequenties

We kiezen bewust voor een autonome begraafplaats en dragen daar ook de volledige verantwoordelijkheid voor, ook financieel. De begraafplaats wordt geheel gefinancierd door de lokale moslimgemeenschap. Dit geldt voor zowel de eenmalige investeringen als de exploitatie. Hierbij kan gedacht worden aan kosten ten behoeve van het onderhoud, betaling van de compensatiegelden en de instandhouding en doorontwikkeling van de bedrijfsvoering en dienstverlening. De gemeente Weert wordt niet benaderd voor een financiële bijdrage. Dit principeverzoek richt zich op het herzien van het bestemmingsplan.

Slotwoord

Wij vertrouwen er op met dit stuk een evenwichtig voorstel te hebben gedaan waarin de wens van de moslimgemeenschap uit Weert uiteen is gezet, rekening is gehouden met de omgeving gericht op duurzaamheid en sociale cohesie. Mochten er nog vragen zijn dan kunt u ons als werkgroep contacteren via ibweert@hotmail.com, en/of per telefoon op nummer 06-35604478. Contactpersoon van de werkgroep is dhr. Y. Ezzohari.

Werkgroep Islamitische begraafplaats Weert